

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

**СИЛАБУС МІЖФАКУЛЬТЕТСЬКОЇ ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ КРАЇН СВІТУ

Розробник:
Сизоненко Наталія,
завідувач кафедри гуманітарних і
соціальних дисциплін, к. філол. н.,
доцент

Полтава 2023 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Невербальні комунікації країн світу
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	<i>Викладач:</i> Сизоненко Наталія, к. філол. н., доцент <i>Контакти:</i> ауд. 456 (навчальний корпус № 4) e-mail: nataliia.syzonenko@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/syzonenko-nataliia-mykolayivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти та другий (магістерський) рівень вищої освіти (галузь знань 21 Ветеринарна медицина)
Спеціальність Освітня програма	Усі спеціальності
Попередні умови для вивчення дисципліни	Дисципліни, які передують вивченню навчальної дисципліни: Українська мова (за професійним спрямуванням)

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати знання про основні принципи класифікації актів невербальної комунікації в різних культурах.

Основні завдання навчальної дисципліни: ознайомлення з теоретичними поняттями, термінологією курсу; практичне опанування методами аналізу актів невербальної комунікації різних культур; формування навичок самостійного навчання та самоосвіти.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.

ЗК 8. Здатність до практичного застосування знань та оволодіння сучасними знаннями.

Результати навчання:

РН 1. Розуміти закономірності та особливості розвитку особистості, сутність психічних явищ; аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

Програма та структура навчальної дисципліни
Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	усього	серед них		
л		п	с.р.	
Тема 1. Комунікація. Невербальна комунікація.	8	2	-	6
Тема 2. Паралінгвістика. Просодика. Окулесика.	12	2	2	8
Тема 3. Кінесика. Проксеміка. Хронеміка.	10	2	2	6
Тема 4. Темперамент, характер та невербальні прояви людини. Гендерні особливості невербальної поведінки особистості.	12	2	2	8
Тема 5. Традиції європейської комунікації.	12	2	2	8
Тема 6. Традиції комунікації країн Сходу.	12	2	2	8
Тема 7. Традиції комунікації африканських країн.	12	2	2	8
Тема 8. Традиції комунікації країн американського континенту.	12	2	2	8
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	опитування	виконання імітаційних/рольових/дискусійних завдань	виконання завдань самостійної роботи	
РН 1	12	56	32	100
Разом	12	56	32	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	виконання імітаційних/рольових/дискусійних завдань	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Комунікація. Невербальна комунікація.	-	-	4	4
Тема 2. Паралінгвістика. Просодика. Окулесика.	2	8	4	14
Тема 3. Кінесика. Проксеміка. Хронеміка.	2	8	4	14
Тема 4. Темперамент, характер та невербальні прояви людини. Гендерні особливості невербальної поведінки особистості.	2	8	4	14
Тема 5. Традиції європейської комунікації.	2	8	4	14
Тема 6. Традиції комунікації країн Сходу.	2	8	4	14
Тема 7. Традиції комунікації африканських країн.	-	8	4	12
Тема 8. Традиції комунікації країн американського континенту.	2	8	4	14
Разом	12	56	32	100

Шкала та критерії оцінювання опитування

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
<p>2 бали×6 опитувань=12 балів</p> <p>Схарактеризувати комунікативні явища і процеси, що їх зумовлюють. Завдання передбачає перевірку теоретичного матеріалу, зокрема ключових понять теми.</p>	<p>0, 1 або 2 бали:</p> <p>2 бали, якщо правильно схарактеризовано ключові поняття теми; зво вміє аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;</p> <p>1 бал, якщо відповідь є фрагментарною; зво на посередньому рівні вміє аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;</p> <p>0 балів, якщо надано неправильну відповідь або відповіді не надано; зво не вміє аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.</p>

Шкала та критерії оцінювання виконання імітаційних/рольових/дискусійних завдань

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання	
<p>Виконання імітаційних/рольових/дискусійних завдань</p> <p>8 балів×7 завдань=56 балів</p>	<p>6-8 бали</p>	<p>імітаційне/рольове/дискусійне завдання виконано правильно; зво обстоює власну позицію, формулює думки логічно, доступно під час дискусії, здійснює ефективну комунікацію; організовує процес свого навчання й самоосвіти; вміє аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;</p>
	<p>3-5 балів</p>	<p>імітаційне/рольове/дискусійне завдання виконано правильно, наявні несуттєві недоліки; зво обстоює власну позицію, формулює думки логічно, доступно під час дискусії, проте недостатньо аргументовано; зво переважно здійснює ефективну комунікацію; організовує процес свого навчання й самоосвіти; проте недостатньо вміє аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;</p>
	<p>1-2 бали</p>	<p>імітаційне/рольове/дискусійне завдання виконано частково, наявні суттєві недоліки; зво висловлює власну позицію, проте наявні значні логічні недоліки у формулюванні думки під час дискусії; зво</p>

		частково здійснює ефективну комунікацію, виявляє недостатній рівень організації процесу свого навчання й самоосвіти; частково вміє аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття
	0 балів	імітаційне/рольове/дискусійне завдання не виконано.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання	
Виконання самостійної роботи передбачає виконання завдань практичного характеру. 4 бали × 8 завдань = 32 бали	4 бали/ 6 балів	зво опанував методами аналізу актів невербальної комунікації різних культур, продемонстрував самостійні навички; вміє аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;
	3 бали/ 5 балів	зво а достатньому рівні опанував методами аналізу актів невербальної комунікації різних культур; продемонстрував самостійні навички організації ефективної комунікації, виявив на достатньому рівні уміння аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;
	1-2 бали	зво частково опанував методами аналізу актів невербальної комунікації різних культур, недостатньо продемонстрував самостійні навички організації комунікації, виявив недостатні уміння аналізувати комунікативну діяльність співрозмовника, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікацій у професійній діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;
	0 балів	завдання самостійної роботи не виконані або виконані неправильно

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 90.

Кількість кредитів – 3,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право

відпрацювати пропущене заняття, у разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за практичне заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням цієї навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproporyadok22.pdf>

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. Київ : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с.
2. Малкова Т.М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.
3. Паславська А. Й. Невербальна сфера дії заперечення; міжкультурний аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2022. № 53. Т. 1. С. 140–143. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v53/part_1/Filologi53_1.pdf#page=140 (дата звернення: 01.02.2023).
4. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. – 312 с.

Допоміжні

1. Ділові контакти з іноземними партнерами: Навч.- практич. посібник для бізнесменів / уклад.: Ю.І. Палеха, за заг. ред. І.І. Тимошенка. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 284 с
2. Косенко Ю.В. Основи мовної комунікації: навч. посіб. Суми : СДУ, 2011. 187 с.
3. Курило О. Й., Розман І. І. Вербальні та невербальні аспекти спілкування. *Молодий вчений.* 2017. № 4.3. С. 114–118. URL: file:///C:/Users/%D0%BF%D0%BA/Downloads/molv_2017_4.3_30.pdf (дата звернення: 01.02.2023).
4. Шаравара Т. Коцур А., Сизоненко Н., Тагільцева Я. Психолінгвістичний аналіз структури асоціативного поля стимулу компетентність. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика: зб. наук. праць. Серія: Філологія. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2018. Вип. 24 (2). С. 340-358.*
5. Nataliia Syzonenko & Yanina Tahiltseva. Psycholinguistic Analysis of the Structure of the Stimulus 'Competitiveness'. *London journal of research in humanities and social sciences.* 2022. Volume 22. Issue 7. P. 13–28.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Лінгвістичний портал з української мови. URL : www.mova.info .
2. Українська мова : Енциклопедія URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>